

Työ- ja elinkeinoministeriö
VN/15881/2025

19.6.2025

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista. Rajajokikomissio kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavat huomiot:

Kyseiset potentiaaliset talousvyöhykkeen merituulivoima-alueet, joita SOVA koskee, ovat rajajokisopimuksen soveltamisalueen ulkopuolella. Syy komission kiinnostukseen tuulivoimaa kohtaan laajemmalla Itämeren alueella, vaikka se ei kuulu Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen (91/2010) maantieteellisen soveltamisalan piiriin, on se, että komissio tuntee vastuuta vaelluskalakannoista. Tässä yhteydessä komissio haluaa myös korostaa Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimusta ja sen 66 artiklan mukaista vastuuta anadromisista kalakannoista: Valtioiden, joissa anadromiset kannat lisääntyvät, on katsottava olevan niistä lähimmin kiinnostuneita, ja niillä on niistä päävastuu.

Rajajokisopimuksen tarkoituksessa mainitaan, että kalakantojen suojeluun ja kestävään käyttöön on kiinnitettävä erityistä huomiota (Artikla 2. mom. 2. d.). Tornionjoen lohi on hyvä esimerkki vaelluskalalajista, joka hyödyntää laajaa aluetta vaeltaessaan eteläiselle Itämerelle ja jopa Tanskan vesille. Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että Tornionjoen lohi on Ruotsissa Natura 2000 -laji.

Komissio haluaa korostaa, että merituulivoiman vaikutuksista vaelluskaloihin ei ole vielä riittävästi tietoa ja kokemusta, erityisesti Pohjanlahden ja Perämeren luonnonolosuhteissa. Tietämys esimerkiksi lohen vaelluskäyttäytymisestä on melko rajallista, koska se perustuu pääasiassa saalistietoihin, eli tiedämme, missä lohet uivat sen perusteella, mistä ne pyydetään kalastuksen yhteydessä. Toisaalta ei ole tietoa siitä, missä lohet eivät vaella ja mitä muita reittejä ne käyttävät (joita ei tiedetä, jos siellä ei kalasteta). Komissio korostaa myös, että tietoa lohen smolttien vaelluksista joesta puuttuu.

Kumulatiiviset- ja yhteisvaikutukset

Koska laajalle alueelle Perämereltä eteläiselle Itämerelle on suunniteltu paljon tuulivoimaa, on suuri haaste arvioida kumulatiivisia vaikutuksia vaelluskalalajeihin, jotka voivat elinkaarensa aikana vaelttaa useiden suunniteltujen tuulipuistojen läpi tai ohi.

Komissio korostaa, että SOVA:ssa talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista tulisi arvioida yhteis- ja kumulatiiviset vaikutukset myös hankkeista Suomen aluevesiltä. Olisi tarkoituksenmukaista myös arvioida yhteis- ja kumulatiiviset vaikutukset mahdollisista Ruotsin puoleisista merituulivoimahankkeista, sekä hankkeista, jotka sijoittuvat alueille merellä, joita Tornionjoen lohi hyödyntää elinkiertoensa aikana (jopa eteläisellä Itämerellä).

Lausunnon on valmisteellut komission vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenetelmällä 19 kesäkuuta 2025 mennessä ja lausunto on tallennettu ACTA diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio